

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Σχόλια (Aṭṭhakathā)

- 2. Ο Κανόνας της διαγωγής - Σχόλια (2. Vinaya Piṭaka - Aṭṭhakathā)
- 3. Σχόλια για το μεγάλο κεφάλαιο (3. Mahāvagga-aṭṭhakathā)
- 6. Η ενότητα για τα φάρμακα (6. Bhesajjakkhandhakaṃ)
[Kd 6, PTS 1.199-1.252]

PaliVerse

3. Σχόλια για το μεγάλο κεφάλαιο

6. Bhesajjakkhandhakam

Pañcabhesajjādīkathā

260. Bhesajjakkhandhake - sārādikena ābādhenāti saradakāle uppannena pītābādheṇa, tasmīñhi kāle vassodakenapi tementi, kaddamampi maddanti, antarantarā ātapopi kharo hoti, tena tesam pītam koṭṭhabbhantaragatam hoti. Āhāratthañca phareyyāti āhārattham sādheyya.

261. Nacchādentīti na jiranti, na vātarogam paṭippassambhetum sakkonti. Senesitānīti siniddhāni. Bhattācchādakenāti bhattam arocikena.

262. Acchavasantiādīsu nissaggiyavaṇṇanāyam vuttanayeneva vinicchayo veditabbo. Kāle paṭiggahitantiādīsu majjhanhike avītivatte paṭiggahetvā pacitvā parissāvetvā cāti attho. Telaparibhogena paribhuñjituntī sattāhakālikatelaparibhogena paribhuñjitum.

263. Mūlabhesajjādi vinicchayopi khuddakavaṇṇanāyam vuttoyeva. Tasmā idha yaṃ yaṃ pubbe avuttam tam tadeva vaṇṇayissāma. Vacattanti setavacam. Nisadam nisadapotakanti pisanasilā ca pisanapoto ca. Phaggavanti latājāti. Nattamālanti karañjam. Hiṅguhiṅgugatuhīṅgusipāṭikā hiṅgujātiyoyeva. Takatakapatitakapaṇṇiyo lākhājātiyo.

Sāmuddanti samuddatīre vālukā viya santiṭṭhati. Kālaloṇanti pakatiloṇam. Sindhavanti setavaṇṇam pabbate utṭhahati. Ubbhidanti bhūmito aṅkuram utṭhahati. Bilanti dabbasambhārehi saddhiṃ pacitam, tam rattavaṇṇam.

264-266. Kāyo vā duggandhoti kassaci assādīnam viya kāyagandho hoti, tassāpi sirīsakosumbādīcuṇṇāni vā gandhacuṇṇāni vā sabbāni vaṭṭanti. Chakaṇanti gomayam. Rajananippakkanti rajanakasaṭam. Pākātikacuṇṇampi koṭṭetvā udakena temetvā nhāyitum vaṭṭati; etampi rajananippakkasaṅkhepameva gacchati.

Āmakamaṃsañca khādi āmakalohitañca pivīti na tam bhikkhu khādi na pivi, amanusso khāditvā ca pivitvā ca pakkanto, tena vuttam - “tassa so amanussikābādho paṭippassambhī”ti.

Añjananti sabbasaṅgāhikavacanametam. Kālāñjananti ekā añjanajāti. Rasañjanam nānāsambhārehi kataṃ. Sotañjananti nadīsotādīsu uppajjanakam añjanam. Geruko nāma suvaṇṇageruko. Kapallanti dīpasikhato gahitamasi. Añjanūpapiṃsanehīti añjanena saddhiṃ ekato piṃsitabbehi, na hi kiñci aññanūpapiṃsanam na vaṭṭati. Candananti lohītacandanādīkam yaṃkiñci. Tagarādīni pākāṭāni, aññānīpi nīluppalādīni vaṭṭantiyeva.

Aṭṭhimayanti manussaṭṭhiṃ ṭhapetvā avasesaṭṭhimayam. Dantamayanti hatthidantādisabbadantamayam. Visāṇamayepi akappiyam nāma natthi, naḷamayādayo ekantakappiyāyeva. Salākāṭṭhāniyanti yattha salākam odahanti, tam

susiradaṇḍakaṃ vā thavikaṃ vā anujānāmīti attho. Aṃsabaddhakoti añjanitthavikāya aṃsabaddhako. Yamakanatthukaraṇinti samasotāhi dvīhi panālikāhi ekaṃ natthukaraṇiṃ.

267. Anujānāmi bhikkhave telapākanti yaṃkiñci bhesajjapakkhittaṃ sabbaṃ anuññātameva hoti. Atipakkhittamajjānīti ativiya khittamajjāni; bahuṃ majjaṃ pakkhipitvā yojitānīti attho.

Aṅgavātoti hatthapāde vāto. Sambhārasedanti nānāvidhapaṇṇabhaṅgasedaṃ. Mahāsedanti mahantaṃ sedaṃ; porisappamāṇaṃ āvāṭaṃ aṅgārānaṃ pūretvā paṃsuvālikādīhi pidahitvā tattha nānāvidhāni vātaharaṇapaṇṇāni santharitvā telamakkhiteṇa gattena tattha nipajjitvā samparivattanteṇa sarīraṃ sedetuṃ anujānāmīti attho. Bhaṅgodakanti nānāpaṇṇabhaṅgakuthitaṃ udakaṃ; tehi paṇṇehi ca udakena ca siñcitvā siñcitvā sedetabbo. Udakakoṭṭhakanti udakakoṭṭhe cāṭiṃ vā doṇiṃ vā uṇhodakassa pūretvā tattha pavisitvā sedakammakaraṇaṃ anujānāmīti attho.

Pabbavāto hotīti pabbe pabbe vāto vijjhati. Lohitaṃ mocetunti satthakena lohitaṃ mocetuṃ. Pajjaṃ abhisāṅkharitunti yena phālitaṇḍā pākatiḥ honti; taṃ nālīkerādīsu nānābhesajjāni pakkhipitvā pajjaṃ abhisāṅkharituṃ; pādānaṃ sappāyabhesajjaṃ pacitunti attho. Tilakakkena atthoti piṭṭhehi tilehi attho. Kabaḷikanti vaṇamukhe sattupiṇḍaṃ pakkhipituṃ. Sāsapakudḍenāti sāsapapiṭṭhena. Vaḍḍhamāṃsanti adhikamāṃsaṃ āṇi viya utṭhahati. Loṇasakkharikāya chinditunti khureṇa chindituṃ. Vikāsikanti telarundhanapilotikaṃ. Sabbaṃ vaṇapaṭikammanti yaṃkiñci vaṇaparikkammaṃ nāma atthi; sabbaṃ anujānāmīti attho.

268. Sāmaṃ gahetvāti idaṃ na kevalaṃ sappadaṭṭhasseva, aññasmimpi daṭṭhavise sati sāmaṃ gahetvā paribhuñjitabbaṃ; aññesu pana kāraṇesu paṭiggahitameva vaṭṭati. Kato na puna paṭiggahetabboti sace bhūmippatto, paṭiggahetabbo; appattaṃ pana gahetuṃ vaṭṭati.

269. Gharadinnakābādhoti vasīkaraṇapānakasamuṭṭhitarogo. Sītāloḷinti naṅgalena kasantassa phāle laggamattikaṃ udakena āloḷetvā pāyetuṃ anujānāmīti attho.

Duṭṭhagahaṇikoti vipannagahaṇiko; kicchena uccāro nikkhamatīti attho. Āmisakhāranti sukkhodanaṃ jhāpetvā tāya chārikāya paggharitaṃ khārodakaṃ. Muttaharītakanti gomuttaparibhāvitaṃ harītakam. Abhisannakāyoti ussannadosakāyo. Acchakañjiyanti taṇḍulodakamaṇḍo. Akaṭayusanti asiniddho muggapacitapānīyo. Kaṭākaṭanti sova dhotasiniddho. Paṭicchādanīyenāti māṃsarasena.

Guḷāḍianujānanakathā

272. Sace bhikkhave pakkāpi muggā jāyantīti pakkā muggā sacepi jāyanti, yathāsukhaṃ paribhuñjitabbā. Pakkattā hi te kappiyā eva.

274. Antovutthanti akappiyakuṭiyaṃ vutthaṃ. Sāmaṃ pakkanti ettha yaṃkiñci āmiṣaṃ bhikkhuno pacituṃ na vaṭṭati. Sacepissa uṇhayāguyā sulasipaṇṇāni vā siṅgiveraṃ vā loṇaṃ vā pakkhipanti, tampi cāletuṃ na vaṭṭati, “yāguṃ nibbāpemi”ti pana cāletuṃ vaṭṭati. Uttāṇḍulabhattaṃ labhitvāpi pidahituṃ na vaṭṭati. Sace pana

manussā pidahitvāva denti, vaṭṭati; “bhattaṃ vā mā nibbāyatū”ti pidahitum vaṭṭati. Khīratakkādīsu pana sakiṃ kuthitesu aggim dātum vaṭṭati, punapākassa anuññātattā. Ukkapiṇḍakāpi khādantīti biḷāmūsikagodhāmaṅgusā khādanti. Damakāti vighāsādā.

276. Tato nīhaṇanti yattha nimantitā bhuñjanti, tato nīhaṇaṃ.

278. Vanaṭṭhaṃ pokkharatṭhanti vane ceva paduminigacche ca jātaṃ. Abījanti taruṇaphalaṃ, yassa bījaṃ na aṅkuraṃ janeti. Nibbaṭṭabījanti bījaṃ nibbaṭṭetvā apanetvā paribhuñjitabbakaṃ ambapanasādi.

279. Duropayo vaṇoti dukkhena ruhati, dukkhena pākatiko hotīti attho. Dupparihāraṃ satthanti sambādhe dukkhena satthaṃ parihareyyaṃ. Satthakammaṃ vā vatthikammaṃ vāti yathāparicchinne okāse yena kenaci satthena vā sūciyā vā kaṇṭakena vā sattikāya vā pāsāṇasakkhalikāya vā nakkena vā chindanaṃ vā phālaṃ vā vijjanaṃ vā lekhaṃ vā na kātabbaṃ; sabbañhetam satthakammameva hoti. Yena kenaci pana cammena vā vatthena vā vatthipiḷanampi na kātabbaṃ; sabbañhetam vatthikammameva hoti. Ettha ca sambādhassa sāmantaṃ dvaṅgulāti idaṃ satthakammaṃyeva sandhāya vuttaṃ. Vatthikammaṃ pana sambādheyyeva paṭikkhittaṃ. Tattha pana khāraṃ ādātum yena kenaci rajjukena vā bandhitum vaṭṭati. Yadi tena chijjati, succhinnaṃ. Aṇḍavuḍḍhirogepi satthakammaṃ na vaṭṭati, tasmā aṇḍam phāletvā bījāni uddharitvā “arogaṃ karissāmī”ti na kattabbaṃ. Aggitāpanabhesajjālimpanesu pana paṭikkhepo natthi. Vaccamagge bhesajjamakkhitā ādānavaṭṭi vā veḷunālīkā vā vaṭṭati, yāya khāraṃ vā karonti, telaṃ vā pavesenti.

280. Pavattamaṃsanti matassa maṃsaṃ. Māghātoti taṃ divasaṃ na labbhā kenaci kiñci jīvitaṃ voropetum. Potthanikanti maṃsacchedanasatthakaṃ vuccati. Kimpimāyāti kimpī imāya. Na bhagavā ussaṇṇatīti na bhagavā sakkoti. Yatra hi nāmāti yasmā nāma. Paṭivekkhīti vīmaṃsi; paṭipucchīti vuttaṃ hoti. Appaṭivekkhitvāti appaṭipucchitvā. Sace pana asukamaṃsanti jānāti, paṭipucchanakiccaṃ natthi, ajānantena pana pucchitvāva khāditabbaṃ.

Hatthimaṃsādipaṭikkhepakathā

281. Sunakhamāṃsanti ettha araṇṇakokā nāma sunakhasadisā honti, tesam maṃsaṃ vaṭṭati. Yo pana gāmasunakhiyā vā kokena kokasunakhiyā vā gāmasunakhena saṃyogā uppanno, tassa maṃsaṃ na vaṭṭati, so hi ubhayaṃ bhajātīti. Ahimaṃsanti kassaci apādakassa dīghajātikassa maṃsaṃ na vaṭṭati. Sīhamāṃsādīni pākaṭāneva.

Ettha ca manussamaṃsaṃ sajātītāya paṭikkhittaṃ, hatthiassamaṃsaṃ rājaṅgatāya, sunakhamāṃsañca ahimaṃsañca paṭikūlatāya, sīhamāṃsādīni pañca attano anupaddavatthāyāti. Imesaṃ manussādīnaṃ dasannaṃ maṃsampi atṭhipi lohitampi cammampi lomampi sabbaṃ na vaṭṭati, yaṃkiñci ñatvā vā añatvā vā khādantassa āpattiyeva. Yadā jānāti, tadā desetabbā. “Apucchitvā khādissāmī”ti gaṇhato paṭiggahaṇe dukkaṭaṃ, “pucchitvā khādissāmī”ti gaṇhato anāpatti. Uddissa kataṃ pana jānitvā khādantasseva āpatti, pacchā jānanto āpattiyā na kāretabboti.

Yāgumadhugolākādikathā

282. Ekattakoti ekako, natthi me dutiyoti attho. Pahūtaṃ yāguṇca madhugolaḷakaṇca paṭiyādāpetvāti so kira satasahassaṃ vayaṃ katvā paṭiyādāpesi. Anumodanāgāthāpariyosāne “patthayataṃ icchata”nti padānaṃ “alameva dātu”nti iminā sambandho. Sace pana “patthayatā icchatā”ti pāṭho atthi, soyeva gahetabbo.

283. Bhojjayāgunti yā pavāraṇaṃ janeti. Yadaggenāti yaṃ ādiṃ katvā. Saggā te āraddhāti sagganibbattakapuññaṃ upacitanti attho. Yathādhammo kāretabboti paramparabhojanena kāretabbo, bhojjayāguyā hi pavāraṇā hotīti.

284. Nāhaṃ taṃ kaccānāti tasmīṃ kira avasiṭṭhagule devatā sukhumaṃ pakkhipiṃsu, sā aññesaṃ pariṇāmaṃ na gacchati, tasmā evamaṃha. Gilānassa guḷanti tathārūpena byādhinā gilānassa pacchābhataṃ guḷaṃ anujānāmīti attho.

Pāṭaligāmaṃvatthukathā

285. Sabbasantharinti yathā sabbam santhataṃ hoti, evaṃ.

286. Sunidhavassakārāti sunidho ca vassakāro ca dve brāhmaṇā magadharañño mahāmattā mahāmaccā. Vajjīnaṃ paṭibāhāyāti vajjirājakulānaṃ āyamukhapacchindanattaṃ. Vatthūnīti gharavatthūni. Cittāni namanti nivesanāni māpetunti tā kira devatā vatthuvijjāpāṭhakānaṃ sarīre adhimuccitvā evaṃ cittāni nāmenti. Kasmā? Amhākaṃ yathānurūpaṃ sakkāraṃ karissantīti attho. Tāvatiṃsehīti loke kira sakkaṃ devarājānaṃ vissakammaṇca upādāya tāvatimsā paṇḍitāti saddo abbhuggato, tenevāha tāvatimsēhīti, tāvatimsēhi saddhiṃ mantetvā viya māpentīti attho. Yāvatā ariyaṃ āyatananti yattakaṃ ariyamanussānaṃ osaraṇaṭṭhānaṃ nāma atthi. Yāvatā vaṇippathoti yattakaṃ vāṇijānaṃ ābhatabhaṇḍassa rāsivaseneva kayavikkayaṭṭhānaṃ nāma atthi. Idaṃ agganagaranti tesam ariyāyatanavaṇippathānaṃ idaṃ agganagaraṃ bhavissati. Puṭabhedananti puṭabhedanaṭṭhānaṃ mocanaṭṭhānanti vuttaṃ hoti. Aggito vātiādīsu samuccayattho vā saddo. Tatra hi ekassa koṭṭhāsassa aggito, ekassa udakato, ekassa abbhantarato, aññaṃaññabhedā antarāyo bhavissati. Uḷumpanti pāragamanatthāya āṇiyo ākoṭetvā kataṃ. Kullanti valliādīhi bandhitvā kataṃ.

Aṇṇavanti sabbantimena paricchedena yojanamattaṃ gambhīrassa ca puthullassa ca udakaṭṭhānassetaṃ adhivacanaṃ. Saranti idha nadī adhippetā. Idaṃ vuttaṃ hoti - ye gambhīraṃ vitthataṃ taṇhāsaraṃ taranti, te ariyamaggasaṅkhātāṃ setuṃ katvāna visajja pallalāni anāmasitvā udakabharitāni ninnaṭṭhānāni; ayaṃ pana idaṃ appamattakaṃ udakaṃ uttaritukāṃmopi kullaṇhi parijano bandhati, buddhā pana buddhasāvaka ca vinā eva kullena tiṇṇā medhāvino janāti.

287. Ananubodhāti abujjhanena. Sandhāvitanti bhavato bhavaṃ gamanavasena sandhāvitaṃ. Saṃsaritanti punappunaṃ gamanavasena saṃsaritaṃ. Mamañceva tumhākañcāti mayā ca tumhehi ca. Atha vā sandhāvitaṃ saṃsaritanti sandhāvanaṃ saṃsaraṇaṃ mamañceva tumhākañca ahoṣīti evamettha attho daṭṭhabbo. Saṃsitanti saṃsaritaṃ. Bhavanetti samūhatāti bhavato bhavagamaṇā sandhāvanā taṇhārajjū suṭṭhu hatā chinnā appavattikatā.

289. Nīlāti idaṃ sabbasaṅgāhakaṃ. Nīlavaṇṇātiādi tasseva vibhāgadassanattaṃ. Tattha na tesam pakatīvaṇṇā nīlā, nīlavilepanānaṃ vicittatāvasenetaṃ vuttaṃ. Paṭivaṭṭesīti pahāresi. Sāhāraṃ dajjeyyāthāti sajanapadaṃ dadeyyātha. Aṅgulim

phoṭṭesunti aṅguliṃ cālesuṃ. Ambakāyāti itthikāya. Olokethāti passatha. Apalokethāti punappunaṃ passatha. Upasaṃharathāti upanetha. Imaṃ licchavipariṣaṃ tumhākaṃ cittena tāvatipaṃsaṃ haratha, tāvatipaṃsaṃ samakaṃ katvā passathāti attho.

Sīhasenāpativatthuādikathā

290. Dhammassa ca anudhammaṃ byākarontīti bhagavatā vuttakāraṇassa anukāraṇaṃ kathenti. Sahadhammiko vādānuvādoti aparehi vuttakāraṇena sakāraṇo hutvā tumhākaṃ vādo viññūgarahitabbaṃ kāraṇaṃ koci appamattakopi kiṃ na āgacchati. Idaṃ vuttaṃ hoti “kiṃ sabbakārenāpi tumhākaṃ vāde gārayhakāraṇaṃ natthī”ti. Anabbhakkhātukāmāti abhibhavitvā na ācikkhitukāmā.

293. Anuviccekāranti anuviditvā cintetvā tulayitvā kātabbaṃ karohīti vuttaṃ hoti. Ñātamanussānanti loke pākaṭānaṃ. Sādhū hotīti sundaraṃ hoti. Paṭākaṃ parihareyyunti paṭākaṃ ukkhipitvā nagare ghoṣantā āhiṇḍeyyūṃ. Kasmā? “Evaṃ no amhākaṃ mahantabhāvo bhavissatī”ti. Opānabhūtanti paṭiyattaḍḍapāno viya ṭhitāṃ. Kulanti nivesanaṃ. Dātabbaṃ maññeyyāsīti mā imesaṃ deyyadhammaṃ upacchindittha, sampattānañhi dātabbamevāti ovadati. Okāroti avakāro lāmakabhāvo. Sāmuḍḍakāṃsīkāti attanāyeva uddharitvā gahitā; asādhāraṇaṃ aññesanti attho. Uddissa katanti uddisitvā kataṃ.

294. Paṭiccekammanti attānaṃ paṭicca katanti attho. Atha vā paṭiccekammanti nimittakammassetāṃ adhivacanaṃ, taṃ paṭiccekammaṃ ettha atthīti maṃsampi paṭiccekammanti vuttaṃ. Yo hi evarūpaṃ maṃsaṃ paribhuñjati, sopi tassa kammaṃ dāyādo hoti, vadhakassa viya tassāpi pāṇaghātakammaṃ hotīti adhippāyo. Jiridantīti jiranti abbhācikkhantā na jiranti, abbhakkhānassa antaṃ na gacchantīti attho. Tikoṭiparisuddhakathā saṅghabhedasikkhāpadavaṇṇanāyaṃ vuttā.

Kappiyabhūmianujānanakathā

295. Sakaṭaparivaṭṭanti sakaṭehi parikkhepaṃ viya katvā acchanti. Paccantimanti abhilāpamattametaṃ “yaṃ saṅgho ākaṅkhatī”ti vuttattā pana dhuravihāropi sammannitūṃ vaṭṭati, kammavācaṃ avatvā apalokanenaṃ vaṭṭatiyeva. Kākoravasaddanti tattha tattha pavittānaṃ āmisakhādanatthāya anuppageyeva sannipatitānaṃ kākānaṃ oravasaddaṃ. Yasojo nāma kapilasuttapariyosāne pabbajitānaṃ pañcannaṃ satānaṃ aggapuriso.

Ussāvanantikantiādīsu ussāvanantikā tāva evaṃ kattabbā. Yo thambhānaṃ vā upari bhittipāde vā nikhanitvā vihāro kariyati, tassa heṭṭhā thambhapaṭicchakā pāsāṇā bhūmigatikā eva. Paṭhamathambhaṃ pana paṭhamabhittipādaṃ vā patittāpentehehi bahūhi samparivāretvā “kappiyakuṭiṃ karoma, kappiyakuṭiṃ karomā”ti vācaṃ nicchārentehi manussesu ukkhipitvā patittāpentesu āmasitvā vā sayāṃ ukkhipitvā vā thambhe vā bhittipādo vā patittāpetabbo. Kurundimahāpaccarīsu pana “kappiyakuṭi kappiyakuṭi”ti vatvā patittāpetabbanti vuttaṃ. Andhakaṭṭhakathāyaṃ “saṅghassa kappiyakuṭiṃ adhiṭṭhāmī”ti vuttaṃ. Taṃ pana avatvāpi aṭṭhakathāsu vuttanayena vutte doso natthi. Idaṃ panettha sādharmaṇalakkhaṇaṃ, thambhapatittāhānañca vacanapariyosānañca samakālaṃ vaṭṭati. Sace hi anittāhite vacane thambho patittāhāti, appatittāhite vā tasmaṃ vacanaṃ nitthāhāti, akatā hoti kappiyakuṭi. Teneva mahāpaccariyaṃ vuttaṃ - “bahūhi samparivāretvā vattabbaṃ, avassañhi ettha ekassapi vacananiṭṭhānañca thambhapatittāhānañca ekato bhavissatī”ti.

Itthakasilā mattikā kuṭṭikāsu pana kuṭṭisu heṭṭhā cayaṃ bandhitvā vā abandhitvā vā karontu, yato paṭṭhāya bhittiṃ utthāpetukāmā honti, taṃ sabbapaṭhamam itthakam vā silam vā mattikāpiṇḍam vā gahetvā vuttanayeneva kappiyakuṭi kātābbā. Itthakādayo hi bhittiyā paṭhamitthakādīnam heṭṭhā na vaṭṭanti, thambhā pana upari uggacchanti, tasmā vaṭṭanti. Andhakaṭṭhakathāyaṃ “thambhehi kariyamāne catūsu koṇesu cattāro thambhā itthakādikuṭṭe catūsu koṇesu dve tisso itthakā adhiṭṭhātabbā”ti vuttaṃ. Tathā pana akatāyapi doso natthi, aṭṭhakathāsu hi vuttameva pamāṇam.

Gonisādikā duvidhā - ārāmagonisādikā, vihāragonisādikāti. Tāsu yattha neva ārāmo na senāsanāni parikkhittāni honti, ayaṃ “ārāmagonisādikā” nāma. Yattha senāsanāni sabbāni vā ekaccāni vā parikkhittāni, ārāmo aparikkhitto, ayaṃ “vihāragonisādikā” nāma. Iti ubhayatrāpi ārāmassa aparikkhittabhāvoyeva pamāṇam. Ārāmo pana upaḍḍhaparikkhittopi bahutaram parikkhittopi parikkhittoyeva nāmāti kurundimahaāpaccariyādīsu vuttaṃ. Ettha kappiyakuṭiṃ laddhum vaṭṭati.

Gahapatīti manussā āvāsam katvā “kappiyakuṭiṃ dema, paribhuñjathā”ti vadanti, esā gahapati nāma. “Kappiyakuṭiṃ kātuṃ demā”ti vuttepi vaṭṭatiyeva. Andhakaṭṭhakathāyaṃ pana “yasmā bhikkhum ṭhapetvā sesasahadhammikānam sabbesañca devamanussānam hatthato paṭiggaho ca sannidhi ca antovutthañca tesam santakam bhikkhusa vaṭṭati, tasmā tesam gehāni vā tehi dinnā kappiyakuṭi vā gahapatīti vuccatī”ti vuttaṃ. Punapi vuttaṃ - “bhikkhusaṅghassa vihāram ṭhapetvā bhikkhunupassayo vā ārāmikānam vā titthiyānam vā devatānam vā nāgānam vā api brahmānam vimānam kappiyakuṭi hotī”ti, taṃ suvuttaṃ; saṅghasantakameva hi bhikkhusantakam vā geham gahapatikuṭikā na hoti. Sammutikā nāma kammavācam sāvetvā katāti.

Yaṃ imāsu catūsu kappiyabhūmīsu vuttham āmisam, taṃ sabbam antovutthasaṅkhyam na gacchati. Bhikkhūnañca bhikkhunīnañca antovutthaantopakamocanatthañhi kappiyakuṭiyo anuññātā. Yaṃ pana akappiyabhūmiyam sahaseyyappahonake gehe vuttham saṅghikam vā puggalikam vā bhikkhusa bhikkhuniyā vā santakam ekarattampi ṭhapitam, taṃ antovuttham; tattha pakkañca antopakam nāma hoti, etaṃ na kappati. Sattāhakālikam pana yāvajīvikañca vaṭṭati.

Tatrāyam vinicchayo - sāmaṇero bhikkhusa taṇḍulādikam āmisam āharitvā kappiyakuṭiyam nikkhipitvā punadivase pacitvā deti, antovuttham na hoti. Tattha akappiyakuṭiyam nikkhittasappiādīsu yaṃkiñci pakkhipitvā deti, mukhasannidhi nāma hoti. Mahāpaccariyam pana “antovuttham hotī”ti vuttaṃ. Tattha nāmamattameva nānākaraṇam. Bhikkhu akappiyakuṭiyam ṭhapitasappiñca yāvajīvikapaṇṇaṇca ekato pacitvā paribhuñjati, sattāham nirāmisam vaṭṭati. Sace āmisasamsaṭṭham katvā paribhuñjati, antovutthañceva sāmampākañca hoti. Etenupāyena sabbasamsaggā veditabbā.

Imā pana kappiyakuṭiyo kadā jahitavatthukā honti? Ussāvanantikā tāva yā thambhānam upari bhittipāde vā nikhaṇitvā katā, sā sabbesu thambhesu ca bhittipādesu ca apanītesu jahitavatthukā hoti. Sace pana thambhe vā bhittipāde vā parivattenti, yo yo ṭhito tattha tattha patiṭṭhāti, sabbesupi parivattitesu ajahitavatthukāva hoti. Itthakādīhi katā cayassa upari bhittiatthāya ṭhapitam

iṭṭhakaṃ vā silaṃ vā mattikāpiṇḍaṃ vā ādiṃkatvā vināsitaḥkāle jahitavatthukā hoti. Yehi pana iṭṭhakādīhi adhiṭṭhitā, tesu apanītesupi tadaññāsu patitṭhitāsu ajahitavatthukāva hoti.

Gonisādikā pākārādīhi parikkhepe kate jahitavatthukā hoti. Puna tasmim ārame kappiyakuṭi laddhuṃ vaṭṭati. Sace pana punapi pākārādayo tattha tattha khaṇḍā honti, tato tato gāvo pavisanti, puna kappiyakuṭi hoti. Itarā pana dve gopānasīmattaṃ ṭhapetvā sabbasmim chadane vinaṭṭhe jahitavatthukā honti. Sace gopānasīnaṃ upari ekampi pakkhapāsakamaṇḍalaṃ atthi, rakkhati.

Yatra panimā catassopi kappiyabhūmiyo natthi, tattha kiṃ kātappaṃ?
Anupasampannassa datvā tassa santakaṃ katvā paribhuñjitappaṃ. Tatridaṃ vatthu - karavikatissatthero kira vinayadharapāmokkho mahāsīvattherassa santikaṃ agamāsi. So dīpālokena sappikumbhaṃ passitvā “bhante kimeta”nti pucchi. Thero “āvuso gāmato sappikumbho ābhato, lūkhadivase sappinā bhuñjanatthāyā”ti āha. Tato naṃ tissatthero “na vaṭṭati bhante”ti āha. Thero punadivase pamukhe nikkhipāpesi. Tissatthero puna ekadivase āgato taṃ disvā tatheva pucchitvā “bhante sahaseyyappahonakaṭṭhāne ṭhapetuṃ na vaṭṭatī”ti āha. Thero punadivase bahi nīharāpetvā nikkhipāpesi, taṃ corā hariṃsu. So puna ekadivasam āgataṃ tissattheram āha - “āvuso tayā ‘na vaṭṭatī’ti vutto so kumbho bahi nikkhitto corehi avahato”ti. Tato naṃ tissatthero āha - “nanu bhante anupasampannassa dātabbo assa, anupasampannassa hi datvā tassa santakaṃ katvā paribhuñjituṃ vaṭṭatī”ti.

296-299. Meṇḍakavatthu uttānameva. Api cettha anujānāmi bhikkhave pañca goraseti ime pañca gorase visuṃ paribhogena paribhuñjitumpi anujānāmīti attho. Pātheyyaṃ pariyesitunti ettha sace keci sayameva ñatvā denti, iccetam kusalam; no ce denti, ñātipavāritatṭhānato vā bhikkhācāravattena vā pariyesitappaṃ. Tathā alabhantena aññātikaapavāritatṭhānato yācitvāpi gahetappaṃ. Ekadivasena gamanīye magge ekabhattatthāya pariyesitappaṃ. Dīghe addhāne yattakena kantāraṃ nittharati, tattakaṃ pariyesitappaṃ.

Keṇiyajaṭilavatthukathā

300. Kājehi gāhāpetvāti pañcahi kājasatehi susaṅkhatassa badarapānassa kuṭasahassaṃ gāhāpetvā. Etasmim nidāne etasmim pakaraṇe dhammim kathaṃ katvāti “sādhu bhikkhave pānaṃ apivantā samaṇassa gotamassa sāvakā paccayabāhullikāti vādaṃ na uppādayittha, mayi ca gāravaṃ akattha, mama ca tumhesu gāravaṃ janayittha, iti vo ahaṃ iminā kāraṇena suṭṭhu pasanno”tiadinā nayena dhammim kathaṃ katvā anujānāmi bhikkhave aṭṭha pānānītiadināha.

Tattha ambapānanti āmehi vā pakkehi vā ambehi katapānaṃ. Tattha āmehi karontena ambataruṇāni bhinditvā uḍake pakkhipitvā ātape ādiccapākena pacitvā parissāvetvā tadahupaṭiggahitehi madhusakkarakappūrādīhi yojetvā kātappaṃ. Evaṃ kataṃ purebhattameva kappati. Anupasampannehi kataṃ labhitvā pana purebhattaṃ paṭiggahitaṃ purebhattaṃ sāmisa-paribhogenāpi vaṭṭati, pacchābhattaṃ nirāmisaparibhogena yāva aruṇuggamanā vaṭṭatiyeva. Esa nayo sabbapānesu.

Tesu pana jambupānanti jambuphalehi katapānaṃ. Cocapānanti aṭṭhikehi kadāliphalehi katapānaṃ. Mocapānanti anaṭṭhikehi kadāliphalehi katapānaṃ. Madhukapānanti madhukānaṃ jātirasena katapānaṃ; taṃ pana udakasambhinnaṃ

vaṭṭati, suddham na vaṭṭati. Muddikapānanti muddikā udake madditvā ambapānaṃ viya katapānaṃ. Sālūkapānanti rattuppalanīluppālādīnaṃ sālūke madditvā katapānaṃ. Phārusakapānanti phārusakaphalehi ambapānaṃ viya katapānaṃ. Imāni aṭṭha pānāni sītānīpi ādiccapākānīpi vaṭṭanti, aggipākāni na vaṭṭanti. Dhaññaphalarasanti sattannaṃ dhaññānaṃ phalarasaṃ. Ḍākarasanti pakkaḍḍākarasaṃ. Yāvakālikapattānañhi purebhattaṃyeva raso kappati. Yāvajjivikānaṃ paṭiggahetvā ṭhapitasappiādīhi saddhiṃ pakkānaṃ sattāhaṃ kappati. Sace pana suddhaudakena pacati, yāvajjivampi vaṭṭati. Khīrādīhi pana saddhiṃ pacitum na vaṭṭati. Aññehi pakkampi ḍākarasasaṅkhyameva gacchati. Kurundiyaṃ pana “yāvakālikapattānampi sītodakena madditvā kataraso vā ādiccapāko vā vaṭṭatī”ti vuttaṃ. Ṭhapetvā madhukapuppharasanti ettha madhukapuppharaso aggipāko vā hotu ādiccapāko vā, pacchābhattaṃ na vaṭṭati. Purebhattampi yaṃ pānaṃ gahetvā majjaṃ karonti, so ādito paṭṭhāya na vaṭṭati. Madhukapupphaṃ pana allaṃ vā sukkaṃ vā bhajjitaṃ vā tena kataphāṇitaṃ vā yato paṭṭhāya majjaṃ na karonti, taṃ sabbaṃ purebhattaṃ vaṭṭati. Uccuraso nikasaṭo pacchābhattaṃ vaṭṭati. Iti pānāni anujānantena imepi cattāro rasā anuññātāti. Aggihuttamukhā yaññātiādīsu aggihutaṃ seṭṭhaṃ, aggihutaṃ mukhanti vuttaṃ hoti.

Rojamallādivatthukathā

301-302. Rojavatthu uttānatthameva. Tattha saṅkaraṃ akaṃsūti katikaṃ akaṃsu. Uḷāraṃ kho te idanti sundaraṃ kho te idaṃ. Nāhaṃ bhante ānanda bahukatoti nāhaṃ buddhādigatapasadabahuṃmānena idhāgatoti dasseti. Sabbañca ḍākanti sappiādīhi pakkaṃ vā apakkaṃ vā yaṃkiñci ḍākaṃ. Piṭṭhakhādanīyanti piṭṭhamayaṃ khādanīyaṃ; rojo kira idaṃ ubhayampi satasahassaṃ vayaṃ katvā paṭiyādāpesi.

303. Mañjukāti madhuravacanā. Paṭibhāneyyakāti sake sippe paṭibhānasampannā. Dakkhāti chekā, analasā vā. Pariyodātasippāti niddosasippā. Nāliyāvāpakenāti nāliyā ca āvāpakena ca. Āvāpako nāma yattha laddhaṃ laddhaṃ āvapanti, pakkhipantīti vuttaṃ hoti. Na ca bhikkhave nahāpitapubbena khurabhaṇḍanti ettha gahetvā pariharitumeva na vaṭṭati, aññassa santakena kese chedetum vaṭṭati. Sace vetanaṃ gahetvā chindati, na vaṭṭati. Yo anahāpitapubbo tassa pariharitumpi vaṭṭati, taṃ vā aññaṃ vā gahetvā kese chedetumpi vaṭṭati.

304. Bhāgaṃ datvāti dasamabhāgaṃ datvā; idaṃ kira jambudīpe porāṇakacārittaṃ, tasmā dasakoṭṭhāse katvā eko koṭṭhāso bhūmisāmikānaṃ dātabbo.

Catumahāpadesakathā

305. Yaṃ bhikkhave mayā idaṃ na kappatīti ime cattāro mahāpadese bhagavā bhikkhūnaṃ nayaggahaṇatthāya āha. Tattha dhammasaṅgāhakattherā suttaṃ gahetvā parimaddantā idaṃ addasaṃsu. Ṭhapetvā dhaññaphalarasanti sattadhaññarasāni pacchābhattaṃ na kappantīti paṭikkhittāni. Tālanāḷikerapanasalabujaalābukumbhaṇḍapussaphalatipusaphalaelālukāni, nava mahāphalāni sabbañca aparāṇaṃ, dhaññagatikameva. Taṃ kiñcāpi na paṭikkhittaṃ, atha kho akappiyaṃ anulometi, tasmā pacchābhattaṃ na kappati. Aṭṭha pānāni anuññātāni. Avasesāni vettatintiṇīkamātuluṅgakapitthakosambakaramandādikhuddakaphalapānāni aṭṭhapānagatikāneva, tāni kiñcāpi na anuññātāni, atha kho kappiyaṃ anulomenti, tasmā kappanti. Ṭhapetvā hi sānulomaṃ dhaññaphalarasaṃ aññaṃ phalapānaṃ nāma akappiyaṃ natthi, sabbaṃ yāmakālikaṃyevāti kurundiyaṃ vuttaṃ.

Bhagavatā cha cīvarāni anuññātāni. Dhammasaṅgāhakattherehi tesam anulomāni dukūlam, pattuṇṇam, cīnapaṭṭam, somārapaṭṭam, iddhimayikam, devadattiyanti aparāni cha anuññātāni. Tattha “pattuṇṇa”nti pattuṇṇadese pāṇakehi sañjātavattham. Dve paṭā desanāmeneva vuttā. Tāni tīṇi koseyyassānulomāni. Dukūlam sāṇassa, itarāni dve kappāsikassa vā sabbesam vā.

Bhagavatā ekādasa patte paṭikkhipitvā dve pattā anuññātā - lohapatto ceva mattikāpatto ca. Lohathālakam, mattikāthālakam, tambalohathālakanti tesameva anulomāni. Bhagavatā tayo tumbā anuññātā - lohatumbo, kaṭṭhatumbo, phalatumboti. Kuṇḍikā, kañcanako, udakatumboti tesameva anulomāni. Kurundiyam pana “pāṇiyasaṅkhapāṇiyasarāvākāni etesam anulomāni”ti vuttam. Paṭṭikā, sūkarantanti dve kāyabandhanāni anuññātāni, dussapaṭṭena rajjukena ca katakāyabandhanāni tesam anulomāni. Setacchattam, kilañjacchattam, paṇṇacchattanti tīṇi chattāni anuññātāni. Ekapaṇṇacchattam tesameva anulomanti iminā nayena pālīṇca aṭṭhakathaṇca anupekkhitvā aññānīpi kappiyākappiyānam anulomāni veditabbāni.

Tadahupaṭiggahitam kāle kappatītiādi sabbam sambhinnarasam sandhāya vuttam. Sace hi challimpi anapanetvā sakaleneva nāḷikeraphalena saddhiṃ pānakam paṭiggahitam hoti, nāḷikeram aparetvā tam vikālepi kappati. Upari sappiṇḍam ṭhapetvā sītalapāyāsam denti, yam pāyāsena asaṃsaṭṭham sappi, tam aparetvā sattāham paribhuñjitum vaṭṭati. Baddhamadhuphāṇitādīsipi eseva nayo. Takkolajātiphalādīhi alaṅkaritvā piṇḍapātam denti, tāni uddharitvā dhovitvā yāvajīvam paribhuñjitabbāni. Yāguyam pakkhipitvā dinnasiṅgiverādīsipi telādīsipi pakkhipitvā dinnalaṭṭhimadhukādīsipi eseva nayo. Evam yam yam asambhinnarasam hoti, tam tam ekato paṭiggahitampi yathā suddham hoti, tathā dhovitvā vā tacchetvā vā tassa tassa kālavasena paribhuñjitum vaṭṭati.

Sace pana sambhinnarasam hoti saṃsaṭṭham, na vaṭṭati. Yāvakālīkañhi attanā saddhiṃ sambhinnarasāni tīṇipi yāmakālīkādinī attano sabhāvam upaneti, yāmakālīkam dvepi sattāhakālīkādinī attano sabhāvam upaneti, sattāhakālīkampi attanā saddhiṃ saṃsaṭṭham yāvajīvikam attano sabhāvaññeva upaneti; tasmā tena tadahupaṭiggahitena saddhiṃ tadahupaṭiggahitam vā purepaṭiggahitam vā yāvajīvikam sattāham kappati dvīhapaṭiggahitena chāham, tīhapaṭiggahitena pañcāham...pe... sattāhapaṭiggahitena tadaheva kappatīti veditabbam. Tasmāyeva hi “sattāhakālīkena bhikkhave yāvajīvikam tadahupaṭiggahita”nti avatvā “paṭiggahitam sattāham kappatī”ti vuttam.

Kālayāmasattāhātikkamesu cettha vikālabhojanasannidhibhesajjasikkhāpadānam vasena āpattiyo veditabbā. Imesu ca pana catūsu kālīkesu yāvakālīkam yāmakālīkanti idameva dvayam antovutthakañceva sannidhikārakañca hoti, sattāhakālīkañca yāvajīvikañca akappiyakuṭiyam nikkhipitumpi vaṭṭati, sannidhimpī na janetīti. Sesam sabbattha uttānamevāti.

Bhesajjakkhandhakavaṇṇanā nīṭṭhitā.

ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Ṭīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

*PaliVerse (2026). Σχόλια. 2. Ο Κανόνας της διαγωγής - Σχόλια.
3. Σχόλια για το μεγάλο κεφάλαιο. 6. Η ενότητα για τα
φάρμακα έχει ανακτηθεί από το paliverse.org*

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και
πρακτικής.

PaliVerse.org